

මූල්‍ය බුබුලේ ආර්ථිකය

The financial bubble economy

2014 ජූලි 28

එක්සත් ජනපද කොටස් වෙළඳපොළවල දෙමසකට ආසන්න කාලයකදී සතියක් තුළ ඇතිවූ විශාලතම පිරිහීම සලකනු කරමින්, ප්‍රධාන කොටස් දර්ශක තුනම පහත වැටුණි. එදින සිදුවූ කොටස් විකුණා දැමීම, පාරිභෝගික වියදම් සමග සම්පව බැඳුණු සමාගම් තුනෙහි දුබල අලෙවි වාර්තා හා ප්‍රක්ෂේපන කෙරෙහි පලවූ ප්‍රතිචාරයකි. එම සමාගම් නම්, විශාලතම අන්තර්ජාල විකිනුම්කාර ඇමසෝන්, විශාලතම සිල්ලර වෙළඳ ආයතනය වන වොල්-මාර්ට්, හර හා බැර ක්‍රෙඩිට් කාඩ් ගනුදෙනුකාර විසා ය.

වඩාත් පුළුල්ව ගත් කල කොටස් වෙළඳපොළවල වලනය, 2009 පැවති පහලම මට්ටමේ සිට දෙගුණයක් හා සමහර තත්වයන්හිදී තෙගුණයක් ඉහළ නැගී කොටස් වටිනාකම්, තවත් ඓතිහාසික බිඳ වැටීමක් අද්දර පවතින බවට පාලක පන්තිය තුළ වැඩෙන කනස්සල්ල ප්‍රකාශ කරයි.

එජ ආර්ථිකයේ ඇති විවෘත රහස, කොටස් වෙළඳපොළවල අසාමාන්‍ය නැගීම, නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියෙන් මුලුමනින්ම විතැන්වී තිබීමයි. ආර්ථික වර්ධනය, පසුගිය වසර තුනේම සාමාන්‍යයට වඩා පහත, සියයට 1.8 ක්ව තිබියදී එස්ඇන්ඩීපී 500 දර්ශකය පෙන්වන කොටස් අගය සියයට 20න් ඉහළ නැගුණි. මේ වසරේ පලමු කාර්තුවෙහි ආර්ථිකය සියයට තුනකට ආසන්න අනුපාතයකින් හැකිලුණු අතර එජ කොටස් දර්ශක අඩන්ඩව ඉහළ ගියේය.

කොටස් වෙළඳපොළේ රැලිවීම, අන්තර් සම්බන්ධිත කාරණා දෙකක් මත පදනම් වේ. එනම්, ක්‍රමානුකූලව ධනය වැඩිකරන ජනතාව වෙතින් මූල්‍ය වංශාධිපතියන් කරා මාරුවීම හා ෆෙඩරල් මහ බැංකුව විසින් මූල්‍ය ක්‍රමය තුළට අවශ්‍යයෙන්ම සීමාන්තික ලෙස මුදල් ගලායාමට සැලැස්වීමයි.

තවදුරටත් ආර්ථික වර්ධනයේ හුස්ම හිරකරමින් කොටස් වෙළඳපොළ බුබුල, සමූහ දොට්ට දැමීම් හා වියදම් කැපීම් මගින් සංගත කොටස් මිල ගනන් පිම්බීම අරමුණු කරගත් ඒකාබද්ධවීම් හා අත්පත්කර ගැනීම්

සඳහා ඉඩ සලසාදී තිබේ. පසුගිය වසර තුළදී එවන් ඒකාබද්ධවීම් හා අත්පත්කර ගැනීම් සියයට 50න් තරම් වැඩිවී ඇත. ඩොලර් බිලියන 7ක් වන නොකියා ජංගම දුරකථන අංශය, මයික්‍රොසොෆ්ට් විසින් අත්පත්කර ගැනීමෙන් පසුව, ලෝකය පුරා එහි සේවකයින් 18,000ක් ඉවත් කරන බව නිවේදනය කිරීම පෙන්වාදිය හැකි එක් කරුණකි.

1940 ගනන් අග දක්වා දිවෙන වාර්තා සටහන් කිරීමේ ඉතිහාසය තුළ, එජ දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ පංගුවක් ලෙස සමාගම් ලාභ, පසුගිය වසරේ තරම් ඉහළ ගිය වෙනත් කාලයක් නැත. ව්‍යාපාරික ඇමරිකාව යළි වතාවක් සමපේක්ෂණ උන රෝගය මගින් ග්‍රහණයට ගෙන ඇත. එනම්, සමාගම් මෙම ලාභය ආයෝජන සඳහා නොයොදවමින්, විධායකයින්ගේ වැටුප් තර කිරීමට, ප්‍රතිලාභ නැංවීමට හා තම කොටස්ම යළි මිලට ගැනීමට යෙදවීම ය. වාර්තාගතව ඇති පරිදි කොටස් යළි මිලට ගැනීම්, මූල්‍ය බිඳවැටීම ආසන්නයේ 2007 දෙවන කාර්තුවට පමණක් දෙවැනි වන මට්ටමකට මේ වසරේ පලමු කාර්තුවේදී ඉහළ නැගුණි.

පැහැදිලිවම කොටස් වෙළඳපොළේ රැලිවීම අස්ථාවරය යන කාරණය, සමහර අංශ වලින් නැගෙන මැසිවිල්ලක් නිර්මාණය කර තිබේ. මේ මාසය මුලදී ෆිච් වර්ගීකරණ ආයතනය, “කොටස් අගැයීම පෙන්නුම් කරන්නේ, විශාල මුදල් සම්භාරයක් ආදායම් උපදවන සුලු වත්කම් ප්‍රමාණයක් පිටුපස හඹා යන බවට ආයෝජකයින් අතර නැගෙන කනස්සල්ලක්” පවතින බවට අනතුරු ඇඟවීය. “ප්‍රතිලාභයන්හි හා කුපන්වල අඩන්ඩව වැටීම හමුවේ වුව ද වෙළඳපොළට එන කුමක හෝ දෙයක ආයෝජනය කිරීමට වඩා තමන්ට වෙනත් තේරීමක් නැති බව ආයෝජකයින්ට දැනී ඇත” යනුවෙන් ද එය පැවසීය.

“පැහැදිලිවම පවතින ලාභ වත්කම් ස්වල්පය තුළ හැම දෙයක්ම බුබුලකි.” යනුවෙන් මේ මාසයේ නීච් යෝර්ක් ටයිම්ස් පත්‍රයේ වාර්තාවක් තුළ අනතුරු ඇඟවා තිබුණි. මෙම අනතුරු ඇඟවීම්, ජාත්‍යන්තර සමහර බැංකුව මතුකර තිබූ කනස්සල්ල ප්‍රතිරාවය කරයි. පසුගිය

මාසය අවසානයේ බැංකුව මෙසේ නිගමනය කර තිබුණි. “ආර්ථිකයේ යටින් දිවෙන වර්ධනයන් හා වෙළඳපොළවල උද්දාමය අතර විසන්ධියක් පැවතීම ගැන ගැටලු සහගත හැඟීමක් ඇතිවීම අමතක නොකළ හැකිය.”

වඩාත්ම නියත අනතුරු ඇඟවීමක් කර තිබුණේ හිටපු මිචිගන් මහාචාර්යවරයෙක් හා දැනට ආයෝජන අරමුදල් කලමනාකරුවෙකු වන ජෝන් පී හස්මන්, “ඔව් මෙය යුක්තිසහගත බුබුලක්” යන ශීර්ෂයෙන් මේ සතියේ පලකොට තිබූ සටහනකිනි. ඔහු මෙසේ නිගමනය කරයි. “පටලවා නොගන්න, මෙය සාධාරණ බුබුලකි, ඉතා වැඩි දියුණු එකකි. ඓතිහාසිකව ඉතා විශ්වාස කටයුතු මිනුම් වලට අනුව එය 1972 හා 1987න් ද 1929 හා 2007න් ද ඔබ්බට යන්නකි. එය දැන් 2000 ආන්තිකයෙන් සියයට 15 පමණ තුළ පිහිටයි. ෨෦෦෮ මහ බැංකුවට මෙම බුබුල බිඳවැටීම කල් පමාකළ හැකිය, එහෙත් අවසන් ප්‍රතිපලය ඊටත් වඩා නරක තත්වයකට පත්කරමින් පමණි.”

ව්‍යාපාරික ලාභ හා කොටස් වටිනාකම් පිම්මේ ඉහල යද්දී, එජ ජනතාවගෙන් අති මහත් බහුතරයකගේ සමාජ තත්වය ඉමහත් ලෙස බාදනය වී ගොසින්ය. මෑත අධ්‍යයනයකට අනුව, එජ සාමාන්‍ය කුටුම්භයක උද්ධමනයට ගැලපූ ශුද්ධ අගය 2003 හා 2014 අතර කාලයේ සියයට 36න් ද මධ්‍යම තරමේ එජ කුටුම්භයක ආදායම 2007 හා 2012 අතර සියයට 8.3න් ද පහත වැටී තිබේ. ආහාර මුද්දර ලබාගන්නා ජන සංඛ්‍යාව 2008 වසරේ පටන් සියයට 70න් ඉහල ගොස් තිබේ.

ඇමරිකානු සමාජයේ දැවැන්ත සමාජ අවගමනය එක් සංඛ්‍යාලේඛනයකින් පමණක් වුව ද පෙන්වාදිය හැකිය. එජ ලමුන්ගෙන් හතරෙන් එක් අයෙක් නිල දර්ශනා සීමාවට යටින් සිටින අතර පහකට එක් අයෙක් කුසගින්නෙන් සිටීමේ අවදානමට මුහුණපා ඇත.

2008 බිඳවැටීම සමස්ත ලෝක මූල්‍ය පද්ධතියම ඇද වැටීමේ අද්දරට පැමිණවූ අතර යලි ගොඩඞ්මක් නොදකින ගෝලීය පසුබෑමක් මුදා හැරියේය. බැංකුවලට නොමිලයේ මුදල් කරා ප්‍රවිෂ්ටයක් සලසමින්, වසර හයක් පමණ දිගට පැවතීමෙන් යන ශුන්‍යයක තරම් පහත පොලී අනුපාතයක්, ෨෦෦෮ මහ බැංකුව හඳුන්වා දුන්නේය. විවිධාංගික වත්කම් මිලට ගැනීමේ වැඩසටහන් තුලින් මහ බැංකුව සිය ශේෂ පත්‍රයේ ප්‍රමාණය, 2008 වසරේ පටන්

තුන්ගුණයකින් වැඩිකරගෙන තිබේ. කම්කරු පන්තියට එරෙහි පෙර නොවූ විරු රුදුරු කප්පාදු පියවර සමග මෙම පිලිවෙත ජාත්‍යන්තරවම අනුකරනය කර ඇත.

මේ සෙල්ලම දිගටම ගෙනයා නොහැකිය. අවසානයේදී මූල්‍ය වත්කම් අගැයීම කඩාගෙන වැටෙනු ඇත. එවන් කඩාවැටීමක ප්‍රතිඵලයක් 2008 මූල්‍ය අර්බුදයට වඩා නාටකාකාර වනු ඇත.

එජ පාලක පැලැන්තිය ඓතිහාසික අව්‍යාන අන්තරයකට මුහුණපා සිටියි. එය එක් අර්බුදයකින් තවෙකකට ලුහුටා යයි. එය පෙට්‍රල් වත්කර ගින්නක් මැඩපැවැත්වීමට දරන උත්සාහයකට සමානය. එජ, අර්බුදය කෙරේ පිවිසෙන මෙම තත්කාර්යවාදී, අදුරදර්ශී හා පරපුටු ස්වභාවය, මූල්‍ය වංශාධිපතිත්වයේ මූලික රූපකායේ ප්‍රකාශනයයි. මේ වනාහි නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය තුලින් නොව සමාජය කොල්ලකෑමෙන් සිය ධනය ගොඩගසාගෙන සිටින සමාජ ස්ථරයකි. එනම්, විශ්‍රාමික අරමුදල් ගසා කෑම, වැටුප් කැපීම කාර්මික සංකීර්ණ වසාදැමීම හා කම්කරුවන් දොට්ට දැමීමෙනි.

දේශපාලන හා මාධ්‍ය සංස්ථාපිතයේ නියෝජිතයින් ලෝකය මුලුල්ලේ ගැටුම් අවුලුවන තතු හමුවේ, ඇමරිකානු ධනවාදයේ මෙම අභ්‍යන්තර සමාජආර්ථික අර්බුදය, පෙර නොවූ විරු අදුරදර්ශී පිලිවෙත් අනුයන එජ විදේශ ප්‍රතිපත්තියේ වැදගත් සාධකයක් බවට පත්ව තිබේ.

රට තුළ ආර්ථික හා දේශපාලන ව්‍යසනයකට මුහුණ දෙමින් එජ පාලක පැලැන්තිය, දේශීයව පවතින සමාජ කෝපය, විදේශයන්හි මැදිහත්වීම් හා යුද්ධ තුලට හරවා, ගෝලීය ආර්ථිකය තුළ සිය තත්වය නංවා ගැනීමට මංමුලා සහගත ලෙස යුද්ධයේ මාධ්‍යයන් උපයෝගී කර ගැනීමට උත්සාහ කරයි. ආර්ථික අර්බුදයේ සෑම අදියරක් සමගම අත්වැල් බැඳගෙන, අධිරාජ්‍යවාදී ප්‍රචන්ඩත්වයේ වඩාත් දැඩි ප්‍රකම්පන ගමන් ගනියි.

දැඩි අර්ථයෙන් ගත් කල්හි ඇමරිකානු පාලක පන්තියේ ප්‍රතිපත්තිය උමතුසහගතය. කෙසේ වෙතත් එය, සමාජීයව කොන්දේසිගත කරන ලද උමතුවකි. එය වනාහි, විප්ලවය ආසන්නයේ, ආර්ථික පද්ධතියක හා සමාජ පර්යායක බංකොලොත්කම ප්‍රකාශයට පත්කරන උමතුවකි.

ඇන්ඩ්‍රි ඩැමොන්